

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za matematiko in fiziko
Finančna matematika

TSP in the plane with a few interior points

11.naloga pri predmetu
Finančni praktikum
Poročilo

Nikodin Sedlarevič in Klara Uršič
Ljubljana, 2022

1 Opis problema

Dan imamo konveksen Evklidski problem trgovskega potnika, kjer imamo v Evklidski ravnini podanih $n - k$ točk, ki ležijo v konveksnem položaju in za katere poznamo razdalje $d(i, j)$ med njimi, ki so prav tako Evklidske. Za te točke vemo, da je najkrajši sklenjen obhod, ki obišče vsako izmed njih natanko enkrat, ravno konveksen poligon, ki ga tvorijo te točke. Radi bi z dinamičnim programiranjem našli najkrajši obhod za $n - k$ konveksnih točk in k točk, ki ležijo znotraj tega konveksnega večkotnika, ter ugotovili, kako se z večanjem števila notranjih točk povečuje zahtevnost problema.

2 Algoritem in programiranje rešitev

Za reševanje problema uporabimo tak algoritem, da zadostuje drugemu delu Teorema 1, ki pravi, da je problem rešljiv v času $O(2^k k^2 n)$ in prostoru $O(2^k kn)$, kjer je n število vseh točk in k število točk znotraj konveksnega poligona. Problem formuliramo na sledeč način: označimo množico vseh točk s P , množico zunanjih točk P z $Out(P)$ in množico notranjih z $Inn(P)$. Dodatno naj bo $n := |P|$ število vseh točk, $k := |Inn(P)|$ število notranjih točk, razdalje med posameznimi pari točk so definirane kot $d(i, j) = \sqrt{(x_j - x_i)^2 + (y_j - y_i)^2}$, zunanje točke v $Out(P)$ pa naj si sledijo v cikličnem redu $\gamma = p_1, \dots, p_{n-k}$.

Ko imamo tako začetno stanje lahko začnemo z dinamičnim programiranjem. Vzpostavimo oznako $F[i, S, r]$ za tridimenzionalno tabelo, kjer je $i \in \{1, \dots, n - k\}$, $S \subseteq Inn(P)$ in $r \in S \cup \{p_i\}$. $F[i, S, r]$ nam za vsak nabor argumentov predstavlja dolžino najkrajše poti na $\{p_1, \dots, p_i\} \cup S$, ki zadostuje pogojem:

1. pot vedno začnemo v zunanji točki $p_1 \in Out(P)$,
2. vsako točko iz množice P obiščemo natanko enkrat,
3. upoštevamo red γ ,
4. pot končamo v r .

Da bomo lahko izračunali dolžino najkrajšega obhoda, moramo poznati $F[i, S, r]$ za vse možne nabore teh treh argumentov, ki jih izračunamo rekurzivno. Najprej nastavimo robne pogoje, in sicer za $r = p_1$: $F[1, \emptyset, p_1] = 0$ in $F[1, S, p_1] = \infty$ za $S \neq \emptyset$. V vsakem naslednjem koraku izračunamo razdaljo do naslednje zunanje točke glede na red γ in vseh notranjih točk z rekurzivnima formulama:

$$F[i, S, p_i] = \min\{F[i - 1, S, r] + d(t, p_i) | t \in S \cup \{p_{i-1}\}\} \quad (1)$$

za $i \in \{2, \dots, n - k\}$ in $S \subseteq Inn(P)$ in

$$F[i, S, r] = \min\{F[i, S \setminus \{r\}, t] + d(t, p_i) | t \in (S \setminus \{r\}) \cup \{p_i\}\} \quad (2)$$

za $i \in \{2, \dots, n - k\}$, $S \subseteq \text{Inn}(P)$, $S \neq \emptyset$ in $r \in S$. Ko dobimo rezultate za vse možne nabore trojic argumentov, je naša končna rešitev problema definirana kot:

$$\min\{F[n - k, \text{Inn}(P), r] + d(r, p_1) | r \in \text{Inn}(P) \cup \{p_{n-k}\}\} \quad (3)$$

Kodo za dani algoritem smo napisali v programskem jeziku *Python*. Najprej smo definirali slovar, katerega ključe sestavljajo vse možne trojice (i, S, r) in v katerega bomo shranjevali vrednosti $F[i, S, r]$. Funkcija za vhodne podatke vzame seznam zunanjih točk, urejen tako, da zadostuje γ in seznam notranjih točk. Nato zgradi slovar, v katerem že nastavimo vrednosti ključev tako, da zadostimo robnim pogojem.

```
def DP_slovar(Out, Inn):
    podmnoziceS = list(vse_podmnozice(len(Inn)))
    slovar = {}
    for zunanja in range(len(Out)):
        for podmnozica in podmnoziceS:
            slovar[zunanja, podmnozica, zunanja] = [math.inf, None]
        for r in range(len(Inn)):
            b = len(outer) + r
            for podmnozica in podmnoziceS:
                if r not in podmnozica:
                    continue
                else:
                    slovar[zunanja, podmnozica, b] = [0, None]
    slovar[0, (), 0] = [0, None]
    return slovar, podmnoziceS
```

Nato smo napisali še funkcijo, ki je zapolnila slovar z vsemi vrednostmi v pravem vrstnem redu, da smo zadostili potrebam rekurzivnih zank. Znotraj te funkcije pa smo na koncu še izračunali najkrajšo pot celotnega obhoda, kjer smo najprej nastavili vrednost obhoda na ∞ . Nato smo pogledali, kateri obhod je najkrajši, če je zadnja točka ena izmed zunanjih in minimum tega primerjali še z vrednostjo, če je zadnja točka obhoda zadnja točka cikla γ .

```
min_obhod = [math.inf, None]
for t in podmnozice[-1]:
    temp = f[i, podmnozice[-1], len(Out) + t][0] + dist(Out[0], Inn[t])
    if temp < final[0]:
        min_obhod = [temp, [i, podmnozice[-1], len(Out) + t]]
temp = f[i, podmnozice[-1], i][0] + dist(Out[0], Out[i])
if temp < min_obhod[0]:
    min_obhod = [temp, [i, podmnozice[-1], i]]
```

Na koncu smo v funkciji *main* dodali še funkcijo iz knjižnice *time()*, da smo lahko opazovali čas izvajanja algoritma v odvisnosti od spreminjanja vhodnih podatkov.

```
zacetni_cas = time.perf_counter()
dolzina, pot = DP_pot(Out, Inn)
koncni_cas = time.perf_counter()
cas_izvajanja = round(koncni_cas - zacetni_cas, 7)
```

3 Generiranje podatkov

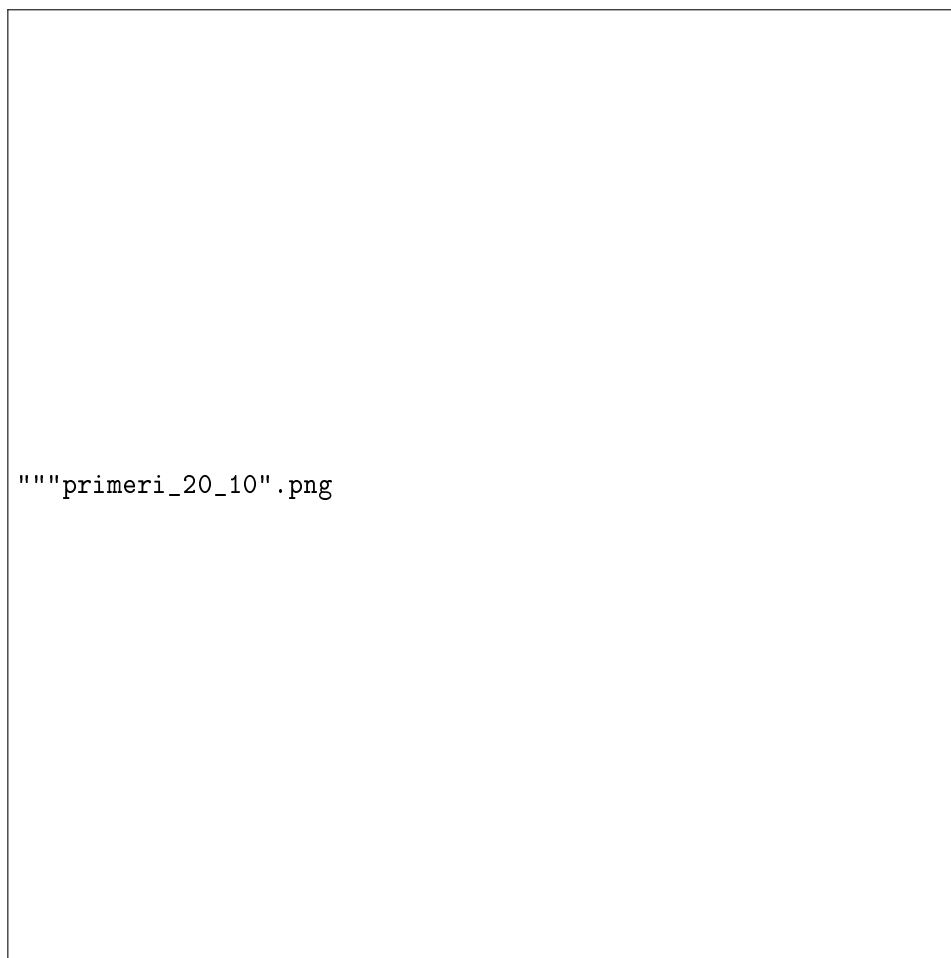
Naš algoritem lahko testiramo na podatkih, kjer imamo množico zunanjih točk, ki ležijo v konveksnem položaju in množico točk, ki ležijo znotraj poligona, ki ga tvorijo zunanje točke. V *Pythonu* smo napisali funkcije, s katerimi smo generirali podatke tako, da so zunanje točke razporejene v treh različnih položajih. Funkcija *def get_xyq* generira n točk, ki so oglišča naključnega konveksnega poligona, *Pravilni n kotnik* nam generira točke, ki so oglišča pravičnega n -kotnika, *def random tocke na krogu* pa nam vrne naključno izbrane točke na krožnici. Na koncu smo napisali še funkcijo *def random points in polygon*, ki nam glede na zunanje točke naključno generira k notranjih točk. Algoritem smo najprej pognali na vseh treh scenarijih podatkov za vrednosti parametrov $n = 20$ in $k = 10$.

čas trajanja algoritma pa smo zapisali v csv detoteko za vrednosti, ko je število zunanjih točk 10, 20 in 30, za vsak n pa smo izvedli 10 ponovitev algoritma za k v vrednostih od 0 do 14.

4 Analiza rezultatov

Na vsakem scenariju podatkov smo pognali algoritem tako, da nam je vrnil čas izvajanja algoritma. Podatke smo generirali desetkrat za vsak par argumentov, ko je bilo število zunanjih točk 10, 20 in 30, k pa je zavzel vrednosti od 0 do 14. Generirane rezultate smo zapisali v *csv* detoteko, da smo jih lažje uvozili v programski jezik *R*, kjer smo jih obdelali. Iz vektorja večih ponovitev za vsak par argumentov (n, k) , smo izračunali povprečje, da smo dobili čim realnejše podatke, nato pa smo za vsakega od teh vektorjev izračunali še varianco podatkov, da bi videli, kako različna odstopanja od povprečja dobimo za vse tri scenarije podatkov.

Na zgornjih grafih smo prikazali, kako se z odvisnostjo od k za $n \in \{10, 20, 30\}$ spreminja čas izvajanja algoritma, ko zunanje točke tvorijo naključen konveksen polinom ali pa naključne točke na krožnici. Opazimo, da čas z večanjem k eksponentno narašča, kar je posledica, da naš algoritem zadošča Teoremu 1 in je rešljiv v času $O(2^k k^2 n)$. Zanimivo je še, da so

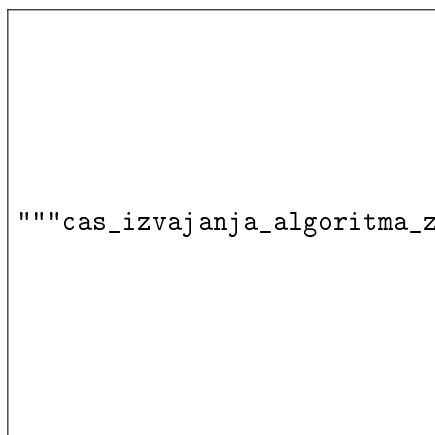

Slika 1: Generiranje algoritma na posameznih vrstah podatkov pri $n = 20$ in $k = 10$

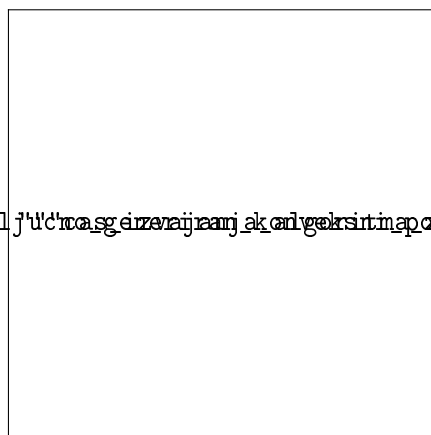
časi izvajanja algoritma, ko so točke raporejene po krožnici manjše. Spodaj primerjajmo še čase vseh treh scenarijev za $n = 30$ na enem grafu.

Iz grafa lahko razberemo, da če so naše zunanje točke razporejene po krožnici naključno, bo čas, ki ga algoritem potrebuje za izračun najkrajšega obhoda, skoraj povsod manjši, kot če vzamemo katerega od ostalih dveh scenarijev. Naključen konveksni poligon in pravilni n -kotnik se izmenjujeta na prvem mestu po porabi časa, a naši rezultati pri zadnji točki nakazujejo, da če bi še povečevali število notranjih točk, bi največ časa algoritem porabil za naključni konveksni poligon, kar nam pove, da so čisto naključne razporeditve vendarle najbolj časovno potratne.

Za risanje zgornjih grafov smo za vsako vrednost uporabili povprečje desetih izmerkov. Zanimalo nas je, kakšno je odstopanje podatkov za po-

(a) čas izvajanja algoritma za naključni konveksni poligon

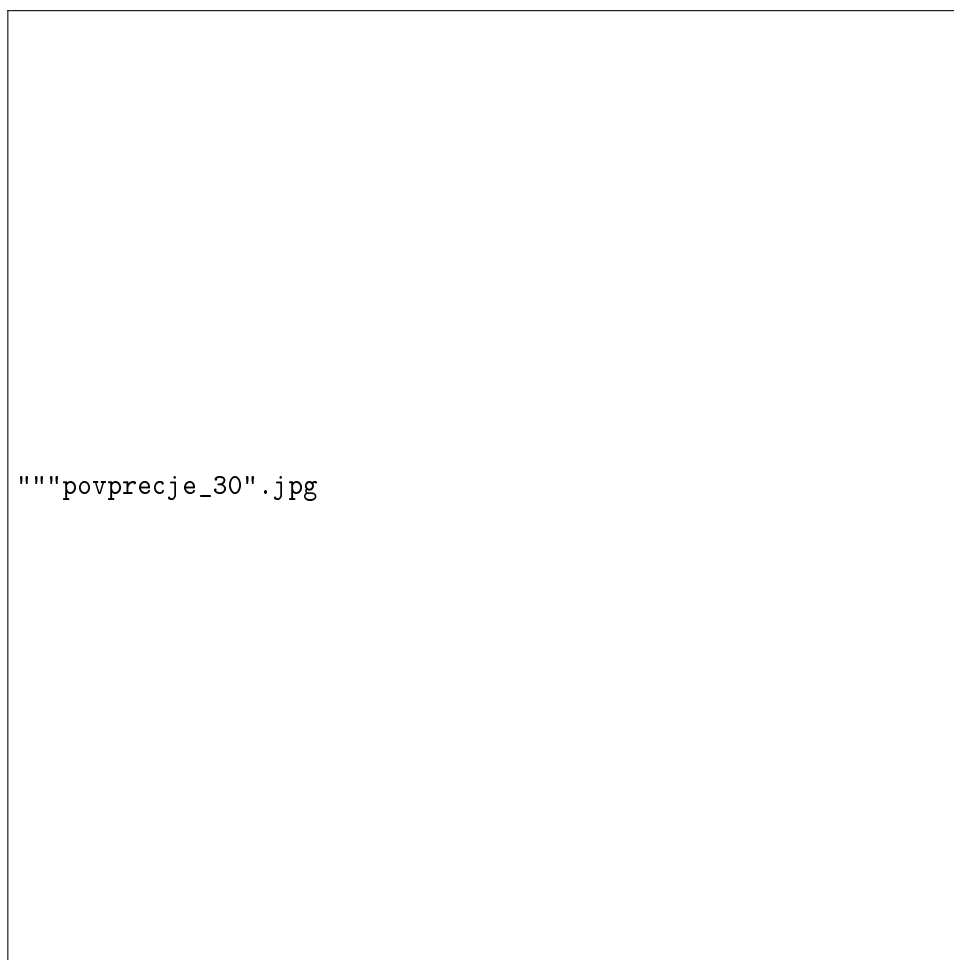
(b) čas izvajanja algoritma za naključne točke na krožnici

samezen scenarij, zato smo izračunali varianco izmerkov in jo za $n = 30$ prikazali na spodnjem grafu.

Ker so na začetku časi izvajanja algoritma kratki, so tudi variance majhne, ko je k manjši od 10. Ko pa je $k = 12$ postane razlika med posameznimi scenariji zelo velika. Opazimo, da je varianca v primeru naključno izbranih točk na krožnici najmanjša, izmerki se ves čas gibljejo okoli povprečja. Po drugi strani pa varianca v primeru naključnega poligona skokovito naraste, razlike med izmerki so precej velike, zato bi bilo morda potrebnih več kot le 10 izmerkov, da bi bolj natančno določili tudi same povprečne čase trajanj algoritma za večje k .

5 Zaključek

Po tem ko smo generirali algoritem in ga implementirali na različne podatke, smo ugotovili, da je kot predvidevano algoritem zelo učinkovit, ko je število notranjih točk še manjše od 14. Ker zahtevnost eksponentno narašča, traja algoritem vedno več časa in zavzame tudi vedno več prostora. Težave so se jasno pokazale, ko smo preizkušali algoritem in je program javil spominsko napako, še preden smo ga preizkusili za 20 notranjih točk. Ugotovili smo, da algoritem daje rezultate z najmanjšo varianco za podatke, ki jim z dodatnimi pogoji damo še več omejitev za zunanje točke, poleg te, da morajo ležati v konveksnem položaju.

""povprecje_30".jpg

Slika 3: Generiranje algoritma na posameznih vrstah podatkov pri $n = 30$

Slika 4: Varianca izmerkov pri posameznih scenarijih podatkov za $n = 30$